

Корбич Н. М.

УДК 637.623

**ЖИВА МАСА ТА ПОКАЗНИКИ ПРОДУКТИВНОСТІ БАРАНЦІВ
ТАВРІЙСЬКОГО ТИПУ АСКАНІЙСЬКОЇ ТОНКОРУННОЇ ПОРОДИ****Н. М. КОРБИЧ**, кандидат сільськогосподарських наук, доцент,<https://orcid.org/0000-0002-0266-8181>*Херсонський державний аграрно-економічний університет**E-mail: nkorbich1@ukr.net*[https://doi.org/10.31548/dopovid6\(106\).2023.011](https://doi.org/10.31548/dopovid6(106).2023.011)

Анотація. Селекційно-племінна робота з вівцями асканійської тонкорунної породи спрямована на підвищення м'ясної продуктивності, на створення скоростиглих тварин з добре вираженими м'ясними формами та з покращеними якостями мериносової вовни. Метою роботи є виявлення особливостей показників продуктивності баранців таврійського типу асканійської тонкорунної породи з урахуванням їх живої маси та використанням одержаних даних під час селекційно-племінної роботи. Для проведення досліджень було скомплектовано групи баранчиків з різними показниками живої маси: I група - жива маса до 65,0 кг; II група - жива маса 66,0-70,0 кг; III група - жива маса 71,0 кг і більше. Загальна кількість дослідного поголів'я склала 45 голів.

Встановлено, що баранці третьої аналізованої групи мали в середньому живу масу 73,0 кг. Їх перевага над баранцями першої групи, з найнижчими показниками живої маси, склала 10,8 кг, що становить 14,8 %. Деяко менші показники переваги за живою масою відмічено між баранцями другої та третьої груп, яка в середньому склала 5,0 кг, або 6,8 %. Вищі показники настригу немитої вовни, виходу митого волокна та настригу митої вовни відмічено також у баранців третьої дослідної групи.

Звернути особливу увагу на покращення таких показників вовнової продуктивності баранців таврійського типу асканійської тонкорунної породи, як густина та тонина вовни, зокрема, у тварин з низькими показниками живої маси, що позитивно вплине на загальний рівень виробництва вовни у господарстві.

Ключові слова: баранчики, вовна, жива маса, настриг немитої вовни, фізико-механічні властивості вовни

Актуальність. Одну з основних проблем сучасності, що ставляться перед агропромисловим комплексом України, становить пошук шляхів і методів збільшення виробництва продуктів харчування, як джерела, що гарантує продовольчу безпеку суспільства [1 с. 27]. Інтенсивність

росту тварин у різні періоди онтогенезу обумовлюють подальшу їх експлуатацію [2, с. 171; 3, с. 158].

Селекційно-племінна робота з вівцями асканійської тонкорунної породи спрямована на підвищення м'ясної продуктивності, на створення скоростиглих тварин з добре

Корбич Н. М.

вираженими м'ясними формами та з покращеними якостями мериносової вовни. Для отримання цінних генотипів різного напрямку продуктивності здійснюються спеціальні підбори батьківських пар за основними селекційними ознаками [4, с. 92; 5, С. 46;].

Аналіз останніх досліджень та їх обговорення. Дослідженнями встановлено, що найвищу живу масу мали баранці лінії 0517 - 76,7 кг, а найнижчу - тварини лінії 375 –72,2 кг. На рівні середнього значення (73,3 кг живу масу мали тварини ліній 227 та 1477. Тобто, стабільні середні показники за живою масою спостерігаються баранчиків-річняків тільки за походженням за лінією 1444. Статевий диморфізм суттєво проявляється в дано-му віці тварин і складає понад 22 %, що закономірно для овець річного віку [6 с. 187].

Одержані результати живої маси всього дослідного поголів'я свідчать, що з віком показники живої маси закономірно збільшуються. Так найвищі показники живої маси мали барани-плідники, які в середньому становили 114,68 кг, різниця із баранчиками склала 39,0 кг, що складає 34,0 %. Різниця за живою масою між вівцематками та ярками була значно меншою і склала 2,9 кг, або 5,0 % [7 с. 172].

Оцінку живої маси у овець таврійського типу асканійської тонкорунної породи різних статеві-вікових груп наведено в роботах

Вовченка Б.О. [8 с. 126], Антонця О.Г. [9, с. 151, 10, с. 147], Яковчука В.С. [11 с. 24] Заруби К.В. [12 с. 53].

Мета дослідження. Метою роботи є виявлення особливостей показників продуктивності баранців таврійського типу асканійської тонкорунної породи з урахуванням їх живої маси та використанням одержаних даних під час селекційно-племінної роботи.

Матеріали і методи дослідження. Аналіз показників проведено за результатами бонітування баранчиків таврійського типу асканійської тонкорунної породи (дані Інституту тваринництва степових районів «Асканія-Нова»). Для проведення досліджень було скомплектовано групи баранчиків з різними показниками живої маси: I група – жива маса до 65,0 кг; II група – жива маса 66,0-70,0 кг; III група – жива маса 71,0 кг і більше. Загальна кількість дослідного поголів'я склала 45 голів. У роботі використано загальноприйняті методи досліджень: зоотехнічні - визначення показників вовнової продуктивності та живої маси; статистичні – для біометричної обробки даних.

Результати дослідження та їх обговорення. Встановлено, що баранці третьої дослідної групи мали в середньому живу масу 73,0 кг. Їх перевага над баранцями першої групи, з найнижчими показниками живої маси, склала 10,8 кг, що

Корбич Н. М.

становить 14,8 %. Дещо нижчі показники переваги за живою масою відмічено між баранцями другої та третьої груп, яка в середньому склала

5,0 кг, або 6,8 %. Перевага баранців другої дослідної групи над першою склала 5,8 кг, що становить 8,5 %(табл. 1).

1. Середні показники живої маси дослідного поголів'я баранців, кг

Показники	Дослідні групи		
	жива маса до 65,0 кг	жива маса 66,0-70,0 кг	жива маса 71,0 кг і більше
$\bar{X} \pm S_{\bar{x}}$	62,2±1,27	68,0±1,09	73,0±1,00
δ	1,69	1,63	1,15
$C_v, \%$	2,71	2,40	1,58

Дослідне поголів'я баранчиків мали значну перевагу за живою масою порівняно з нормативними вимогами до породи, як для класу еліта так і I класу (відповідно 52 та 48 кг). Так, перевага баранчиків першої дослідної групи, з найнижчою живою масою, склала до тварин класу еліта 10,2 кг, що становить 19,6 % та до тварин I класу – 14,2 кг, що становить 29,5 %. Баранчики третьої дослідної групи, найвищі показники живої маси, мали значно більшу перевагу над мінімальними вимогами, так для класу еліта вона склала 21,0 кг, що становить 40,4 % та для першого класу – 25 кг, або 52,1 %. Баранчики другої групи займали проміжне місце у порівнянні з мінімальними вимогами до породи.

Вовна є основним видом продукції для тонкорунних овець. Оцінка вовнової продуктивності проводиться за кількісними та якісними властивостями.

Встановлено, що вищі показники настригу немітої вовни відмічено у баранців третьої дослідної групи, з найвищою живою масою, який

відповідно склав 7,3 кг. Їх перевага над баранцями першої дослідної групи склала 0,9 кг, що становить 12,3 %. Різниця за настригом немітої вовни між баранцями другої та третьої групи була значно нижчою та склала 0,2 кг, що становить 2,7 %.

Аналіз коефіцієнта мінливості показав, що настриг немітої вовни відноситься до високо мінливої ознаки та характеризує загальний вихід продукції. Тобто, дана ознака має складну генетичну природу і формується під впливом багатьох середовищних та генетичних факторів.

Згідно літературних даних та опису породи у овець асканійської тонкорунної породи вихід митого волокна значно збільшився після схрещування з австралійськими мериносами. Так, він збільшився з 42,0 % до 50-60,0 % [5 с. 148]. Вихід митого волокна в баранців мав оптимальне значення для овець таврійського типу та коливався в межах 50,0-54,8 %.

Аналіз виходу митого волокна в розрізі кожної групи показав, що вищі

Корбич Н. М.

показники спостерігалися в баранців з більшою живою масою (III група) та який у середньому по групі склав 54,8 %. Між дослідними групами баранців значної різниці не виявлено. Так, перевага останніх склала 4,8 % порівняно з баранцями першої групи

та 2,3 % порівняно з баранцями другої дослідної групи.

Настриг митої вовни, ознака яка відноситься до кількісних показників вовнової продуктивності та залежить від генетичних та середовищних факторів (табл. 2).

2. Середні показники настригу митої вовни баранців, кг

Показники	Дослідні групи		
	жива маса до 65,0 кг	жива маса 66,0-70,0 кг	жива маса 71,0 кг і більше
$\bar{X} \pm S_{\bar{x}}$	3,2±0,46	3,7±0,43	4,0±0,42
δ	0,72	0,59	0,54
$C_v, \%$	22,55	15,87	13,48

Згідно літературних даних настриг митої вовни має високий позитивний кореляційний зв'язок з живою масою овець. Дане твердження підтверджено і одержаними результатами. Тобто, у баранчиків з більшою живою масою (III група) відмічено і вищі настриги митої вовни, які відповідно склали 4,0 кг. Різниця за настригом митої вовни між баранчиками першої та третьої групи становила 0,8 кг, або 20,0 % з перевагою останніх. Перевага баранчиків третьої групи над другою була значно меншою лише 0,3 кг, що становить 7,5 %.

Таким чином, можна стверджувати, що чим більша жива маса баранчиків, тим більші спостерігаються показники настригу митої вовни. Тому рекомендується під час ведення селекційно-племінної роботи з вівцями таврійського типу звернути особливу увагу на дану закономірність.

Крім встановлення середніх показників настригу митої вовни дослідного поголів'я баранчиків, у роботі проведено порівняльну оцінку одержаних результатів з мінімальними вимогами до породи. Згідно нормативних вимог до баранців таврійського типу асканійської тонкорунної породи настриг митої вовни повинен становити 3,2 кг для тварин класу еліта та 2,8 кг для тварин I класу. У баранців першої групи настриг митої вовни відповідав вимогам класу еліта і становив 3,2 кг, перевага над вимогами до I класу склала 0,4 кг, або 12,5 %.

У баранців другої групи перевага настригу митої вовни над вимогами до класу еліта становила 0,5 кг, або 15,6 % та до I класу, відповідно, 0,9 кг, або 28,1 %. Найвищу різницю за настригом митої вовни з мінімальними вимогами до породи мали баранці третьої групи. Так, їх

Корбич Н. М.

перевага над вимогами до класу еліта становила 0,8 кг, або 25,0 % та до І класу – 1,2 кг, або 37,5 %.

Бажаний тип овець – це тварини міцної конституції, добре пристосовані до природно-господарських умов і відповідають вимогам стандарту породи. Складчастість - це генетично обумовлена ознака, виявляється у кількості складок на різних ділянках тіла вівці, впливає на площу шкіри, густоту вовни і на вовнову продуктивність. Що більша складчастість шкіри, то густіша й коротша вовна. Ця ознака найбільш властива для тонкорунних овець. Незважаючи на різні показники живої маси дослідного поголів'я баранців під час бонітування за тип і складчастість шкіри вони мали 5 балів, тобто баранці мають нормальний запас шкіри (1-2 складки) на шії й дрібні – на тулубі [5].

Результати аналізу густоти вовни показують, що в баранців

3. Середні показники довжини вовни дослідного поголів'я баранців, см

Показники	Дослідні групи		
	жива маса до 65,0 кг	жива маса 66,0-70,0 кг	жива маса 71,0 кг і більше
$\bar{X} \pm S_{\bar{x}}$	12,6±1,23	13,8±0,86	14,1±1,24
δ	1,62	1,21	1,50
$C_v, \%$	12,94	8,78	10,67

Встановлено, що вищі показники довжин вовни мали баранці з більшою живою масою, яка склала 14,1 см. Їх перевага над баранцями з найменшими показниками живої маси (І група) склала 1,5 см, що становить 10,6 %. Перевага баранців

зустрічається особини з рідкою, задовільною та густою вовною, баранців з дуже густою вовною не виділено. Найбільш густу вовну мають баранці третьої дослідної групи, для яких характерна жива маса більше 71,0 кг, так як у їх групі виділено найбільшу кількість тварин з густою вовною (4 бали) – 30,0 %, решта поголів'я мали задовільну густоту вовни. У баранців першої та другої групи тварин із густою вовною виділено лише по 20,0 % поголів'я, решта мали задовільну густоту вовни. Крім того, у баранців першої групи 10,0 % поголів'я мали рідку і вовну, яка не відповідає стандартам.

Довжина вовни – ознака-формування настригу, яка значною мірою зумовлена спадковістю. Її визначають при бонітуванні на правому боці вівці за лопаткою у лінійних одиницях виміру (см) за 12 місяців росту (табл. 3).

третьої групи над другою, була значно нижчою і склала 0,3 см, що становить 2,1 %. Таким чином, жива маса має позитивний кореляційний зв'язок з довжиною вовни.

Згідно нормативних вимог у баранців таврійського типу в річному

Корбич Н. М.

віці довжина вовни повинна становити для класу еліта - 10,0 см, для тварин I класу – 9,0 см. Таким чином, незважаючи на різні показники живої маси у баранців довжина вовни була значно більшою нормативних вимог до тварин класу еліта, так перевага баранців першої групи склала – 2,6 см, або 26,0 %, другої групи – 3,8 см, або 38,0 % та третьої – 4,1 см, що становить 41,0%. Крім того, встановлено, що мінімальне значення довжини вовни у баранців склало 10,5 см (I група) та максимальне – 16,0 см (III група).

Встановлено, що значної різниці за тониною вовни у дослідного поголів'я не виявлено. Тонина вовни коливалася в середньому від 19,1 до 19,7 мкм. Дані діаметр тонины вовни відноситься до 70 якості. Даний показник тонины говорить про незначне стоншення вовни у баранців, що є результатом схрещування асканійської тонкорунної породи з

австралійськими меринсами. Згідно нормативних вимог у баранців допускається тонина вовни 64-58 якості, тобто одержані данні різняться на одну якість з нормативними вимогами.

Висновки і перспективи.

Оцінка показників м'ясної та вовнової продуктивності баранців показала, що такі показники, як жива маса, настриг митої вовни, вихід митої вовни та довжина були вищими у баранців з більшою живою масою, за типом та складчастістю шкіри, тониною, густиною значної різниці в дослідного поголів'я баранців не виявлено. Тому потрібно звернути особливу увагу на покращення таких показників вовнової продуктивності баранців таврійського типу асканійської тонкорунної породи, як густина та тонина вовни, зокрема, у тварин з низькими показниками живої маси, що позитивно вплине на загальний рівень виробництва вовни.

Список використаних джерел

1. Похил В. І., Миколайчук Л. П. М'ясна продуктивність молодняка овець різного походження. *Theoretical and Applied Veterinary Medicine*. 2020. № 8(1). С. 26–30. doi: 10.32819/2020.81005
2. Ведмеденко О.В. Швидкість росту телиць української чорно-рябої молочної породи, як передумова високої продуктивності. *Таврійський науковий вісник*. 2021. Вип. 120. С. 169-175. <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2021.120.22>
3. Любенко, О. І., Савко, В. Ю. Резерви збільшення виробництва продукції птахівництва в умовах фермерських господарств. *Таврійський науковий вісник*.

2021. Вип. 121. С. 158-163. <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2021.121.22>

4. Заруба К. В., Дубинський О. Л., Носкова А. М., Саяхова М. К. Результативність різних варіантів підбору овець асканійської тонкорунної породи. URL: <http://surl.li/ncspg> (дата звернення 13.11.23).

5. Породи і типи овець вітчизняної селекції. Вівчарство України: монографія /за ред. В. М. Іовенка. Київ: Аграрна. наука, 2017. Розділ 2. С. 46–84.

6. Нежлукченко Т. І., Нежлукченко Н. В., Заруба К. В., Рубцов І. О. Формування продуктивних якостей овець асканійської тонкорунної породи таврійського типу

Корбич Н. М.

залежно від походження. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2021. Вип. 4(47). С. 186-190.

7. Корбич Н.М. Взаємозв'язок довжини вовни з показниками продуктивності овець таврійського типу асканійської тонкорунної породи. *Вісник ПДАА*. 2021. № 4. С.171–177.

8. Бакай О.Д., Горб К.В., Вовченко Б.О. Формування м'ясної продуктивності молодняку овець асканійської тонкорунної породи. *Таврійський науковий вісник*. 2020. Вип. 116. Ч1. С. 124-130. <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2020.116.1.16>

9. Антонєць, О. Г., Кравченко А. Ф. Продуктивність переярок таврійського типу різних ліній. *Вівчарство та козівництво*. 2015. Вип. 1. С. 147-153.

10. Антонєць, О. Г., Дубинський. О. Л. Динаміка розвитку і м'ясна продуктивність молодняку овець таврійського типу асканійської тонкорунної породи. *Вівчарство та козівництво*. 2017. Вип. 2. С. 148-154.

11. Заруба К.В., Дрозд С.Л. Ріст та розвиток молодняку таврійського типу асканійської тонкорунної породи. *Теорія і практика розвитку вівчарства України в умовах Євроінтеграції: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 20-21 травня 2021 р.)* Дніпро, 2021. С. 52-55.

12. Яковчук В.С., Заруба К.В. Вовнова продуктивність чистопородних та помісних ярок. *Modern ways of solving the problems of science in the world: the VI International Scientific and Practical Conference (Warsaw, Poland, February 13 – 15 2023)*. Poland, 2023. P. 22-28.

References

1. Pokhyl, V. I., Mykolaichuk, L. P. (2020) Miasna produktyvnist molodniaku ovets riznoho pokhodzhennia. *Theoretical and Applied Veterinary Medicine*, 8(1). 26–30.

2. Vedmedenko, O.V. (2021) Shvydkist rostu telyts ukrainskoi chorno-riaboi molochnoi porody, yak peredumova vysokoi produktyvnosti. *Tavriiskyi naukovyi visnyk*. 120. 169-175. <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2021.120.22>

3. Liubenko, O. I., Savko, V. Yu. (2021) Rezervy zbilshennia vyrobnytstva produktsii ptakhivnytstva v umovakh fermerskykh gospodarstv. *Tavriiskyi naukovyi visnyk*, 121. 158-163. <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2021.121.22>

4. Zaruba, K. V., Dubynskyi, O. L., Noskova, A. M., & Saiakhova, M. K. Rezultatyvnist riznykh variantiv pidboru ovets askaniiskoi tonkorunnoi porody. Retrieved from <http://surl.li/ncspg>

5. Iovenka, V. M. (Ed). (2017). *Vivcharstvo Ukrain*. Kyiv: Ahrarna. Nauka.

6. Nezhlukchenko, T. I., Nezhlukchenko, N. V., Zaruba, K. V., & Rubtsov I. O. (2021). Formuvannia produktyvnykh yakosti ovets askaniiskoi tonkorunnoi porody tavriiskoho typu zalezno vid pokhodzhennia. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu*, 4(47). 186-190.

7. Korbych, N.M. (2021) Vzaiemoz'iazok dovzhyny vovny z pokaznykamy produktyvnosti ovets tavriiskoho typu askaniiskoi tonkorunnoi porody. *Visnyk PDAА*, 4. 171–177.

8. Bakai, O.D., Horb, K.V., & Vovchenko, B.O. (2020) Formuvannia m'iasnoi produktyvnosti molodniaku ovets askaniiskoi tonkorunnoi porody. *Tavriiskyi naukovyi visnyk*, 116, 1. 124-130. <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2020.116.1.16>

9. Antonets, O. H., Kravchenko, A. F. (2015) Produktyvnist pereiarok tavriiskoho typu riznykh lini. *Vivcharstvo ta kozivnytstvo*, 1. 147-153.

10. Antonets, O. H., Dubynskyi, O. L. (2017) Dynamika rozvytku i miasna produktyvnist molodniaku ovets tavriiskoho typu askaniiskoi tonkorunnoi porody. *Vivcharstvo ta kozivnytstvo*. 2. 148-154.

11. Zaruba, K.V., Drozd, S.L. (2021) Rist ta rozvytok molodniaku tavriiskoho typu askaniiskoi tonkorunnoi porody. *Teoriia i praktyka rozvytku vivcharstva Ukrainy v umovakh Yevrointehratsii: materialy V Mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii* (pp 52-55) Dnipro.

12. Yakovchuk V.S., Zaruba K.V. (2023) Vovnova produktyvnist chystoporodnykh ta pomisnykh yarak. *Modern ways of solving the problems of science in the world: the VI*

Корбич Н. М.

International Scientific and Practical Conference (pp 22-28) Poland. Warsaw.**LIVE WEIGHT AND PRODUCTIVITY INDICATORS OF TAVRIAN-TYPE RAMS OF ASKANIYA THIN-CORN BREED****N. M. Korbych**

Abstract. *Breeding and breeding work with sheep of the Askanian thin-fleece breed is aimed at increasing meat productivity, creating precocious animals with well-defined meat forms and improved qualities of merino wool. The purpose of the work is to identify the features of productivity indicators of Taurian rams of the Askanian fine-wool breed, taking into account their live weight and using the obtained data during breeding and breeding work with animals. To conduct research, groups of lambs with different indicators of live weight were assembled: Group I - live weight up to 65.0 kg; II group - live weight 66.0-70.0 kg; III group - live weight of 71.0 kg and more. The total number of experimental livestock was 45 heads.*

The lambs of the third experimental group had a live weight of 73.0 kg. Their advantage over the rams of the first group was 10.8 kg, or 14.8%. The difference between the rams of the second and third groups was 5.0 kg, or 6.8%. A higher shearing of unwashed wool was also noted in the rams of the third group - 7.3 kg. Their advantage over the rams of the first group was 0.9 kg, or 12.3%, and the second 0.2 kg, which is 2.7%. The lambs with a higher live weight (III group) also had a higher cut of washed wool, which, respectively, amounted to 4.0 kg. The yield of washed fiber in rams had an optimal value for sheep of the Taurian type of the Askanian fine-wool breed and ranged from 50.0 to 54.8%. The difference in shearing of washed wool between lambs of the first and third groups was 0.8 kg, or 20.0%. According to such features as length, tone and density of wool, a significant advantage of the experimental stock over the regulatory requirements for the breed was noted.

To pay special attention to the improvement of such parameters of wool productivity of Taurian type rams of the Askanian fine-wool breed, as the density and tone of wool, in particular, in animals with low indicators of live weight, which will positively affect the overall level of wool production in the farm.

Key words: *young rams, wool, live mass, shearing of unwashed wool, physical and mechanical properties of wool*